

Elazığ İlinde Doğa Sporları ve Turizm Potansiyeli

Veysel DAYI¹

Mikail TEL²

1 Milli Eğitim Bakanlığı ORCID: 0009-0005-9545-2476

2 Fırat Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ORCID: 0000-0002-2156-6236

Makale Bilgisi

ÖZET

Gönderim Tarihi

15.11.2023

Kabul Tarihi

07.10.2024

Yayın Tarihi

17.10.2024

Çalışmamızın amacı Elazığ ilinde doğa sporları ve turizm potansiyelinin ortaya çıkarılmasıdır. Doğa sporları birçok etkinliğe ev sahipliği yapması yönünden kişilerin kendilerini huzurlu ve mutlu hissettikleri birçok faaliyeti içinde barındırır. Boş zaman faaliyeti olarak doğada zaman geçirmek, etkinlik yapmak kişinin kendisi açısından faydalı bir durumdur. Kayak, doğa yürüyüşü, yamaç paraşütü, tekne turu birçok şekilde malzeme kullanarak yapılan doğa sporları vardır. Elazığ ilinde doğa yürüyüşü, yamaç paraşütü, tekne turu gibi çeşitli malzeme kullanılarak yapılan doğa sporları mevcuttur. Bu çalışma ile Elazığ ilindeki turistik yerler ve doğa sporları araştırılmaktadır. Çalışmada kaynak oluşturmak için Elazığ İl Turizm Müdürlüğü verileri, yazılı ve görsel basında yayınlanmış makale ve anekdotlardan yararlanılmıştır.

Elde edilen bulgular, mevcut olanaklar kullanılarak genel bir fizibilite çalışması yapıp Elazığ ilinin bu alandaki durumu göz önünde bulundurularak bu alandaki farklılıklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Doğa Sporları, Elazığ, Dağcılık, Turizm

Nature Sports And Tourism Potential In Elazığ Province

Article Info

ABSTRACT

Sending date

15.11.2023

Acceptance Date

07.10.2024

Release Date

17.10.2024

The aim of our study is to reveal the nature sports and tourism potential in the province of Elazığ. In terms of hosting many activities, nature sports include many activities that make people feel peaceful and happy. Spending time in nature as a leisure activity, doing activities is beneficial for the person herself. Skiing, trekking, paragliding, boat tours are nature sports made using materials in many ways. Nature sports are performed in Elazığ province. In this study, Elazığ province is being researched within the scope of touristic places and nature sports. In the creation of the scientific aspect of the study, the data of Elazığ Provincial Tourism Directorate, articles and anecdotes published in the written and visual media were used.

A general feasibility study was carried out using the findings and available facilities, and the differences in this area were tried to be revealed by considering the situation of Elazığ province in this area.

Keywords: Nature Sports, Elazığ, Mountaineering, Tourism

GİRİŞ

Turizm, boş vakti ve bu boş vakti uygun bir şekilde nasıl kullanacağına ilişkin iktisadi bir kararla başlayan ve mevduat, harcama, iş olanakları, ihracaat ve kamu kazançları gibi iktisadi

boyutları olan bir olaydır. (Barutçugil, 1986: 33). Bu durumda turizmin harcamalar istikrarına etkisi; çalıştırma ve kazanç oluşturma, katma değer fazlası, alt yapısal ve üst yapısal etkileri olumlu ve diğer dallara etkisi sebebiyle gelişmekte olan ülkeler bakımından hayati bir sektör durumuna gelmektedir. (Roe, 2001:2). Turizm, dünya genelinde istihdam açısından ve kazanç elde etmek bakımından önemli bir alan haline gelmektedir. Kum- güneş- deniz turizmin önemini ve değerini muhafaza etmekle beraber diğer turizm çeşitleri de arz, talep istikrarı bünyesinde hızlı bir şekilde seyretilmektedir. (Gül & Yılmaz, 2016). Doğa sporları, doğada ve doğal ortamlarda gerçekleştirilen tüm spor dallarını kapsamaktadır. Kişilerin hem bedensel hem de zihinsel olarak rahatlamalarını ve gelişmelerini sağlayan doğa sporları, yaz ve kış aylarında tercih edilebilecek farklı dallara sahiptir. Doğa sporlarını her yaşta birey rahatlıkla gerçekleştirebilir. Kişilerin kendilerine en uygun spor dalını seçebileceği ve sağlık açısından fayda elde etmek için tercih edebilecekleri birbirinden farklı ve keyifli sporlar bulunmaktadır. Günümüzde artan hareketsizliğin giderilmesi için oldukça keyif verici bu spor dallarının düzenli olarak gerçekleştirilmesi, kişilerin daha sağlıklı ve zinde olmasını da sağlamaktadır. Kişilerin kendi zevklerine ve yaşam tarzlarına göre tercih edebilecekleri farklı doğa sporları bulunmaktadır. Doğa ile iç içe gerçekleştirilen bu sporlar, kişilerin özellikle yoğun yaşam tempolarından kaynaklanan stres düzeylerinin düşmesini sağlamaktadır. ‘Kaç farklı doğa sporu vardır?’ sorusu şu şekilde cevaplanabilir; Dağcılık, Dağ yürüyüşü, Dağ bisikleti, Kampçılık, Trekking, Kaya tırmanışı, Kanyon, Şelale tırmanışı, Kano, Kayak, Kürek, Mağaracılık, Rafting, Yamaç paraşütü, Yelken, Serbest dalış ve benzeri aktiviteler doğa sporlarına örnek gösterilebilir. (<https://proteinocean.com/blog/doga-sporlari-nelerdir-kac-farkli-doga-sporu-var>)

Dilimize turizm olarak geçen kavram, Latince “tornus” kelimesinden türemiştir. “Tour” dairesel bir hareketi, bazı site ve yörelerin ziyaretini, iş ve eğlence amacıyla yapılan yer değiştirme hareketini ifade eder. İngilizce ve Fransızca’da “tour” kelimesini almış ve nihayetinde dilimizde tur kelimesi çoğu yerde de aynı anlamı taşıyarak döngüsel bir durumu ifade etmektedir. (Doğanay, 2001, s. 11). “Touring” deyimini ise, zevk için yapılan, eğitsel ve kültürel özellik gösteren seyahatler için kullanılır. Turizm ve turistik kelimelerinin anlamını açıklamaya, tanımlamaya çalışırken dikkat edilecek ilk unsur; hareket ve geri dönüş olayıdır (Sezgin,1995).

Doğada gerçekleştirilen sporlar, kişilere özellikle ruhsal ve zihinsel açıdan oldukça fayda sağlamaktadır. Kişilerin doğada vakit geçirmesi, doğaya daha fazla saygı duyulmasını sağlar. Kişilerin stres düzeylerinin düşeceği gibi stres yönetiminde de daha başarılı olunmasını sağlar. Doğada yaşamı sürdürmek ve güzel zaman geçirmek yararlı bir olgudur (Godbey, 2009). Yapılan aktiviteler kişilerin uğraş alanlarını ve yaşamını önemli ölçüde kapsayıp insanların toplumdaki yerlerini bulup korumalarına da katkıda bulunarak bir arada daha iyi yaşamalarına olanak vermektedir.(Kelly, 1990). Mental güç doğa sporlarında önemli bir yere sahiptir. Amaca ulaşmada belirgin etkiye sahiptir. (Gürer, Karababa ve Canlı, 2019). Zirveye,

tepeye en iyi ve en hızlı biçimde ulaşabilmek için bedensel olarak çok yönlü olmak ve teknik bilgi ve yeteneklere sahip olmak önemlidir. (Burke ve Orlick, 2003). Zirveye tırmanana kişilerden başarılı olmayanları ayıran faktörler vardır bunlar zihinsel açıdan güçlü olması, zorluklarla karşılaştığında zihinsel açıdan stratejiler geliştirip uygulayabilme yeteneği olduğunu vurgulamıştır. Karakaş, Kaya ve Yılmaz'a (2018) göre, doğada verilen eğitimlerin yaparak-yaşayarak öğrenme ile tecrübe edinilmesi, davranışlardaki farklılıkları da beraberinde getirerek kalıcı öğrenmeyi sağlamaktadır. Doğa turizmi, doğal ortamlarda boş zamanı değerlendirmek için yapılan gezileri ifade eder. Vahşi doğa, topografya doğal kaynaklar gibi kullanım alanları bu turizm şekillerini kapsamaktadır. Doğa turizmi genel olarak rekreasyonel faaliyetleri ve adrenalin tarzındaki sportif aktiviteleri içinde barındırır. (Ceballos-Lascurain 1996; Özgüç, 1998)

Çalışmalarımız sonucu doğada yapılan spor faaliyetleri Tablo-1 'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Doğada Yapılan Spor Faaliyetleri
Aktivite Çeşitleri

<i>Paraşüt</i>	<i>Suda Yapılanlar</i>	<i>Karada Yapılanlar</i>
<i>Balon Gliding</i>	<i>Su Altı Rafting</i>	<i>Kaya Tırmanışı</i>
<i>Hand Gliding</i>	<i>Mağaracılık</i>	<i>Yamaç Kayağı</i>
<i>Paragliding</i>	<i>Tüplü-Tüpsüz Dalış</i>	<i>Helikopterli Kayak</i>
<i>Gezinti Turları (küçük uçak, helikopter)</i>	<i>Gemiyle Seyahat</i>	<i>Kayaklı Yürüyüş</i>
<i>Helikopterli Bungee Jumping</i>	<i>Jetski</i>	<i>Trekking Araç Safari</i>
<i>Etkinlik Adı</i>	<i>Rafting</i>	<i>Bungee Jumping</i>
	<i>Kano</i>	<i>Bisiklet</i>
	<i>Su Kayağı</i>	<i>Buzul Yürüyüşü</i>
	<i>Balıkçılık</i>	<i>Ata Binme</i>
	<i>Rüzgar Sörfü</i>	<i>Avcılık</i>
	<i>Nehir ve Deniz Kayağı</i>	<i>Dağcılık</i>
	<i>Nehir Sörfü- Nehir Kızağı</i>	<i>Oryantring</i>

TURİZM ŞEHRİ OLARAK ELAZIĞ

Elâzığ; tarihsel gelişimiyle birlikte, doğal güzelliklerin gelişmiş ulaşım ve haberleşme imkanlarının fazlalığı, zengin kültür ve folklorüyle Türkiye'nin turizmine katkıda bulunan ve Doğu Anadolu Bölgesi'nin giderek gelişen ve ilerleyen şehirlerindedir. Elazığ ili 1867 yılında Harput'tan, Mamüret-ül Aziz ismi ile şimdiki yerine alınmıştır. İlin tarihi araştırılıp incelenirken Harput'un turizm olanakları çok önemli yer tutmaktadır.

Harput'ta tarihin adeta canlı birer örneklerini sergileyen tarihi eserler yerli ve yabancı turistlerin oldukça ilgisini çekmektedir. Bunların başlıcaları; Harput Kalesi, Ulu Cami, Meryem Ana Kilisesi, Ağa Camisi, Alacalı Cami, Ahmet Bey Camisi, Ahi Musa Mescidi ve Türbesi, Mansur Baba Türbesi, Fatih Ahmet Baba Türbesi, Arap Baba Türbesi, Hoca Hasan Hamamı ve Cemşit Bey Hamamı'dır. Harput'a uzaklığı yaklaşık 6 km olması ve iklimsel koşullardan dolayı yaz mevsiminde buzların oluştuğu, kış mevsiminde de içerisinde sıcak havanın oluştuğu doğal güzelliğiyle Buzluk Mağaraları etrafındaki meyve bahçeleri ve buz

gibi sularıyla iç turizmin kaynağını oluşturmaktadır. Özellikle yaz aylarının sıcak günlerinde buz tutan Buzluk Mağarası ve Dabakhane şifalı sularının varlığıyla yöredeki birçok insanın tercih ettiği yerler arasındadır.

Doğu Anadolu Bölgesinin 11000 yıllık tarihi bir birikim ve geçmişe sahip olması, birçok medeniyetten izlerin bulunması ve bu medeniyetlerden farklı dönemlerden tarihi eserlerin, doğal ve kültürel mirasın olduğu tarihi ve kentsel sit alanı ilan edilen tarihi 'Harput Şehri' bir kısmı turizm alanı ve arkeolojik sit alanı olarak ilan edilen 'Hazar Gölü' doğal sit alanı olarak ilan edilen ve dünya genelinde benzerine çok az rastlanan 'Buzluk Mağarası' yöredeki kazılardan elde edilen eserlerin sergilendiği Arkeoloji ve Etnografya Müzesi, 'Golan Kaplıcaları' ve kayak merkezi gibi birçok kaynağı bulunan Elazığ ilinin bu alanlardan çok iyi istifade etmediği görülmektedir.

Harput dışında ilin sınırları içinde mevcut olan denizden yüksekliği 1250 m olan ve 22 km uzunluğunda 5-6 km genişliğinde tektonik bir göl olan Hazar Gölü ve çevresi ilin ilk akla gelen piknik ve eğlence alanıdır. Hazar Gölü'nün turizm açısından ve ulaşımının elverişli bir konumda olduğu bilinmektedir. Ulaşım olanağı bakımından Elazığ-Diyarbakır kara ve demiryolunun gölün iki kıyısından geçmesi nedeniyle kolay bir ulaşım ağına sahiptir. Ayrıca kuş avcılığı ve balık avcılığı da yapılmaya müsait bir yerdir. Cip Barajı ve mesire yeri, Zafran mesiresi, yöre insanının güzel vakit geçirip dinlenmesi bakımından önemli bir yere sahiptir.

3.YÖNTEM

Yazılı ve görsel olarak basında yayımlanmış veri kaynaklarından faydalanılarak hazırlanan bu çalışmada doğa sporları konusunda ilde yapılan araştırmalarla mevcut durum tespit edilerek yapılması gereken, geliştirilmesi olanaklı olan faaliyetlerin belirlenmesi amaçlanmaktadır. Bu doğrultuda Elazığ İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü internet sayfasından alınan verilerle bu çalışmaya paralel yapılan faaliyetlerin de göz önünde bulundurulması diğer zamanlarda yapılacak çalışmalara kaynak örnek olması bakımından önemli olduğu düşünülmektedir.

3.1. BULGULAR

Elazığ ili konumu ve doğal yapısıyla çeşitli türde sportif faaliyetlere ve turizme ev sahipliği yapmaktadır. İlde doğa sporları paralelinde termal turizm, kamp-karavan turizmi, av turizmi, dağ-doğa yürüyüşü, atlı doğa yürüyüşü, bisiklet turları, su sporları, su sörfü, sportif amaçlı olta balıkçılığı alanları önemli potansiyel oluşturmaktadır. Bu farklı türdeki sportif faaliyetleri özetle sıralamak gerekirse ;

3.1.1 Termal Turizm: Karakoçan'a 16 km mesafede olan Golan kaplıcası ilin önemli bir kaplıcası olmakla birlikte sıcaklığı 45 C olan ve saniyede 5 lt suyun çıktığı bir kaplıcadır.

3.1.2 Kamp - Karavan Turizmi: Turizm Bakanlığı tarafından işletme belgesine sahip olan Mavi Göl ve Tur-Pol turistik tesisleri Sivrice ilçesi Güney köyü Hacıbey mevkinde faaliyetini sürdürmektedir. Çadır kurmaya ve kamp yapmaya elverişli olan hazar Gölü kıyısında halka açık yerlerde Keban Baraj Gölü kıyısında ve Cip Barajı mesire yerinde kamp yapma olanakları bulunmaktadır. Hazar Gölü kıyısında bulunan kamp alanlarında yılın özellikle yaz aylarında (haziran, temmuz, ağustos) çadır kurup dinlenenlerin sayısı bir hayli fazladır.

3.1.3 Av Turizmi: Avcılık kulübünün etkinlikleri doğrultusunda av mevsiminde birçok etkinlik düzenlenip tavşan, bıldırcın, keklik ve tilki gibi farklı türden hayvanlar avlanabilmektedir.

3.1.4 Dağ-Doğa Yürüyüşü: 2347 metre yükseklikte ilin konum itibariyle güneyinde yer alan Hazarbaba ve doğusunda yer alan Mastar Dağları (2171 metre yükseklikte) konumları itibariyle Keban baraj gölü ve Hazar gölünü gördükleri için seyir tepesi pozisyonundadır. Hazarbaba dağında her yıl Nisan, Mayıs, Haziran, Temmuz aylarında dağ ve doğa yürüyüşleri gerçekleştirilmektedir.

3.1.5 Atlı Doğa Yürüyüşü: Elazığ'ın Yurtbaşı beldesinde bulunan hipodromda Elazığ Atlı Spor Kulübü tarafından her yıl at yarışları düzenlenir. Yarışlara civardaki illerden gelen at sahipleri de katılabilmektedir.

3.1.6 Bisiklet Turları: Genellikle gençlerin katılımıyla il merkezinde bisikletlerle yol yürüyüşleri yapılmaktadır.

3.1.7 Su Sporları: Balık avcılığının da önemli olduğu Elazığ ilinde balık avcılığı genelde eğlence amacıyla yapılmaktadır. Bunun yanı sıra ekonomik kalkınma amacıyla yapılan balık avcılığı büyük oranda önem arz etmektedir.

3.1.8 Su Sörfü: Hazar Gölü, Hazar Spor Şenlikleri kapsamında gerçekleştirilen ulusal ve uluslararası düzeyde önemli başarılar elde etmiş elit sporcuların katılımıyla; su kayağı, su sörfü ve benzeri faaliyetler gerçekleştirerek Hazar Gölü'nün bu alanda elverişli bir yer olduğunu da ortaya koymuştur. Fakat bu tür faaliyetler ilerleyen yıllarda sürdürülememiştir.

3.1.9 Sportif Amaçlı Olta Balıkçılığı: Konum itibariyle Keban ve Karakaya Baraj gölleri kıyısında olta balıkçılığı da sportif amaç yönünden önem arz etmektedir. Bu alana meraklı insanların katılımıyla olta balıkçılığı faaliyetleri sürekli yapılmaktadır.

Elazığ'da Rekreasyon Alanı İçine Alınması Gerekli Turizm Alanları

1-Buzluk Mağarası

2-Haselli Kaya Mezarları (Harput'un 23 km kuzeydoğusunda bulunan köy, derin bir yamacın üzerinde kurulmuştur.) (<http://www.mared.org.tr/Icerik/haseli-erbil-k%C3%B6y%C3%BC-kaya-mezar%C4%B1-2646>)

3-Ölbe Vadisi (Buzluk Mağarası'nın birkaç km güneyinde bulunmaktadır.)

4-Çatalkaya Vadisi

5-Fethi Ahmet Baba Türbesi Çevresi

6-Kale Vadisi (Fethi Ahmet Baba Türbesinden Hüseyinik'e kadar)

7-Ejderha Taşı

8-Gavur Taşı

10-Deve Mağarası

11-Harput'ta bulunan mezarlık alanlarına ağaçlandırma çalışmalarının yapılması

Bir Turizm Şehri Olma Yönünde Elazığ'ı Ön Plana Çıkaran Doğal ve Yöresel Özellikler

Rafting turizmine elverişli alanların olması

Doğa turizmi ve dağ-kayak turizmine yönelik alanların varlığı

Termal turizm potansiyelinin olması

Eko-turizm çeşitlerinin gelişimine uygun yapının olması

Yörenin kendine özgü çeşitli türlerdeki yemek zenginliğinin varlığı

Sanat ve folklor açısından özgün bir varlığa sahip olması

Mimari alanda çeşitliliğin olması

İnsanlarının hoşgörülü ve misafirperver olması

Ulusal alanda yayıncılık yapan radyo ve televizyon kanallarının olması

Yörenin önde gelen sanatçıların gerek ulusal gerekse uluslararası alanda iyi şekilde tanıtmaya katkıda bulunmaları

Tarihsel, kültürel ve tabii varlıklar yönünden zengin ve çeşitliliğinin olması

Bozulmamış ekosisteminin ve doğal kaynaklarının olması

Ticari yönden coğrafi konumunun iyi olması

Elazığ merkez ve çevre ilçelerinde yer alan tarihi ve kültürel yönden zengin alanlara (Harput, Palu vb.) sahip olması

Kültür ve Turizm Bakanlığı faaliyetleri içerisinde bulunan Harput'un kültürel ve tarihsel yönden farklı ve zengin alanlara sahip olması

Harput'un Kentsel Sit Tasarım Projesini tamamlamış olması ve Kültür Turizm koruma Gelişim Bölgesi içine dahil edilmiş olması

Tarihi yönden zengin olan Harput'un aynı zenginliği içinde barındırdığı yapılarının aslına uygun olarak düzeltilip alt yapı çalışmalarının büyük bir bölümünün tamamlanmış olması

Ölbe Vadisinin, içinden İpek yolunun da geçtiği bu tarihi vadide mevcut mağaraların varlığının araştırılıp turizme kazandırılması

Karakaya Baraj Gölleri, Keban ve Hazar Gölü'nün varlığının su sporlarına sağladığı katkıların fazla olması

Kış sporlarından kayak sporunun Hazarbaba Dağında her kış yapılıyor olması

Kültür turizmi yönünden çok yönlü ve çeşitliliğe sahip olması; yörenin kendine özgü yemek ve damak lezzetlerine sahip olması; sanat (Çayda Çıra Sinema Festivali, Hazar Şiir Akşamları vb) ve müzik (UNESCO tarafından koruma altına alınan "Kürsübaşı Geleneğinin") aktivitelerinin var olması, <https://www.gunisigigazetesi.net/elazig-guncel/turizm-sehri-elazig-h92358.html>

Tablo 2. Elazığ İlinde Yapılan – Yapılmayan Doğa Sporları

<i>Termal Turizm</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Kamp-Karavan Turizm</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Av Turizmi</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Doğa-Dağ Yürüyüşü</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Bisiklet Turları</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Rafting</i>	<i>Yapılmıyor</i>
<i>Athl Doğa Yürüyüşü</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Su Sporları</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Su Sörfü</i>	<i>Yapılıyor</i>
<i>Uçurtma ve Rüzgar Sörfü</i>	<i>Yapılmıyor</i>
<i>Sportif Amaçlı Olta Balıkçılığı</i>	<i>Yapılıyor</i>

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak; Elazığ ilinde yapılan ya da yapılamayan doğa sporlarının tespiti ve bunlara ek olarak yeni doğa sporları alanlarının faaliyete geçirilmesi hususunda tüm paydaşların üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekmektedir.

Elazığ ili doğal güzellikleri ve sportif amaçlı alanlarıyla bu konuya ilgi ve heyecan duyanlar için sürekli tercih edilebilecek yerler arasındadır. Şehrin turizm potansiyelinin tekrar gözden geçirilerek paydaşlarla birlikte bu doğal güzelliklere ilaveten neler katıla

bilinir turizmi çeşitlendirmek adına karar vericilerle alternatif turizm çeşitlerini geliştirip bu tür turizm faaliyetlerine artı neler katılabileceği görüşülüp karar verilmelidir. Bu gibi turizm yerlerinin restorasyonu yapıla bilinir. Doğa turizminin olduğu yerler koruma altına alınabilir. Tanıtım, reklam vs... gibi durumlarda Elazığ Belediyesi, Kültür İl Turizm Müdürlüğü gibi paydaşlarla ortak çalışmalar içine girilmelidir. Turlar düzenleyerek turizm yerlerinin canlandırılması ve daha çok katılımın olması sağlanabilir. Spor ve turizm aslında birbirlerini olumlu etkilediği ve önemli bir ekonomik faaliyet ortaya çıkardıkları görülmektedir. Bu bağlamda sivil toplum kuruluşları ve şehrin insanları da bu faaliyetlere dahil edilebilir. Yapılacak projeler bu alanda Elazığ ilinin doğal potansiyelini daha da belirgin bir şekilde ortaya çıkaracaktır.

KAYNAKÇA

Barutçugil, İsmet,(1986), Turizm Ekonomisi ve Turizmin Türk Ekonomisindeki Yeri. İstanbul: Beta Yay.

Burke, S.M., Orlick, T (2003). Mental strategies of elite high altitude climbers: Overcoming adversity on mount everest, Journal of Human Performance in Extreme Environments, 7(2), 15-22.

Ceballos-Luscurain, H. 1996. Tourism, ecotourism and protected areas: the state of nature based tourism around the world and guidelines for its development, IUCN, Glant, Switzerland and Cambridge, UK.

Doğanay, H. (2001). Türkiye Turizm Coğrafyası. Konya: Çizgi Kitabevi.

Godbey, G. (2009). Outdoor Recreation, Health, and Wellness. Understanding and Enhancing the Relationship. Resources for the Future. May. 1-29.

Gül, S. ve Yılmaz, A., (2016), "Vezirköprü Yöresi Kültür Turizmi Potansiyelinin Analitik Hiyerarşi Yöntemi ile Belirlenmesi ve SWOT Ölçütlerinin Temel Kültür Turizmi Kriterleriyle Olan İlişkisi", Studies of The Ottoman Domain, *Osmanlı Hakimiyet Sahası Çalışmaları*, C.6, S.11, 43-63.

Gürer, B., Karababa, E. M., & Canlı, E. (2019). The Effect of Mental Toughness of Individuals Doing Outdoor Sports on their Decision-Making Skills. Turkish Journal of Sport and Exercise, 21(1), 144-154

<http://www.mared.org.tr/Icerik/haseli-erbil-k%C3%B6y%C3%BC-kaya-mezar%C4%B1-2646>

<https://proteinocean.com/blog/doga-sporlari-nelerdir-kac-farkli-doga-sporu-var>

<https://www.gunisigazetesi.net/elazig-guncel/turizm-sehri-elazig-h92358.html>

Karakaş, G., Kaya, H. B., & Yılmaz, A. (2018). Doğa kampu eğitiminin deneyimsel sonuşları. *Eğitim ve Bilim*, 43(196), 281- 300

Kelly J.R. (1990). *Leisure*. Englewood, Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall.

Özgüç, N. 1998. *Turizm coğrafyası özellikler bölgeler*. Çantay Kitabevi, İstanbul.

Roe, Dilys, Khanya Penny Urguhart (2001). "Pro-poor Tourism: Harnessing the World's Largest Industry for the World's Poor", www.iied.org.

Sezgin, Mesut. *Genel Turizm (Turistik Kavramlar-EkonomiPazarlama-Turizm Mevzuat)*, Ankara, 1995: 3.